

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000777

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-03-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кельман Ростислав Михайлович

2. Rostyslav Kelman

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7972

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10, 10.07, 10.07.53

Тема дисертації:

1. Заборона як метод правового регулювання: теоретичні та практичні аспекти
2. Restriction as a method of legal regulation: theoretical and practical aspects

Реферат:

1. Дисертація є першим в українській науці теорії та історії держави і права комплексним дослідженням установлених законодавством правових заборон й обмежень, які постають важливими чинниками регулювання відносин у суспільстві і спрямовані на стримування, а також на попередження деструктивної діяльності та підтримання балансу інтересів. Надаючи людині певні права і встановлюючи межі прав, покладаючи обов'язки, забороняючи конкретні дії, закон з їхньою допомогою розмежовує сферу особистих бажань і прагнень, виходячи з інтересів суспільства. Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади визнання заборони методом правового регулювання» містить два підрозділи. Підрозділ 1.1. «Заборонно-обмежувальна проблематика п актуальний предмет студій у сучасному правознавстві» встановлює, що основні цілі запровадження правових заборон і обмежень у будь-якому суспільстві на кожному етапі його розвитку збігаються із загальними цілями правового регулювання. У правовій державі ці юридичні засоби покликані забезпечувати безперешкодний рух інтересів суб'єктів до цінностей, гарантувати їхнє законне і справедливе задоволення. Вони слугують узгодженню інтересів суб'єктів правовідносин, підтриманню стабільності та

правопорядку, виходячи з принципів справедливості, гуманізму, законності та демократії. У підрозділі 1.2. «Методологія дослідження правових заборон як об'єкт методологічної рефлексії» зазначено, що проблематика методології у дослідженнях заборонно-обмежувальних засобів як методу правового регулювання не існує автономно, вона тісно переплітається з питаннями загальноправової методології, що розглядається, зазвичай, як теорія наукового пізнання, система методів, підходів і засобів пізнання або вчення про них. Особливе значення при цьому має світогляд, як цілісна сукупність домінантних уявлень про світ, місце і роль у ньому людини, а також відповідних переконань, ідеалів, ціннісних орієнтацій пізнавальної та практичної діяльності людей. Розділ 2 «Загальнотеоретична характеристика правових заборон» налічує три підрозділи. У підрозділі 2.1. «Історичні передумови виникнення і запровадження правових заборон» зазначено, що використання правових заборон та обмежень у сфері впливу на державну владу визнано одним з основних засобів стримування свавілля влади, важливим елементом гарантій дотримання правового балансу державності (забезпечення демократичного устрою держави). У підрозділі 2.2. «Правова заборона як метод захисту суб'єктивних прав та свобод» доведено, що правові заборони – це лише засоби, які можливо використовувати у різних цілях задля забезпечення тієї чи іншої мети, але при їх використанні необхідно враховувати всі «за» та «проти», щоб вони сприяли досягненню позитивної результативності. У підрозділі 2.3. «Теоретико-прагматичні засади класифікації правових заборон», аналізуючи диференціацію правових заборон, стверджується, що правові заборони у практичному та теоретичному аспектах мають різну форму вираження, а також правову структуру, завдяки якій правові заборони можна поділити на групи та обґрунтувати певні класифікаційні вимоги. Особливістю правових заборон, завдяки яким можна їх поділити на групи, є подвійне встановлення у нормативно-правових актах різних галузей права, імперативність, функціональність, напрями дії, наявність механізмів застосування, структура та вміст правової заборони, характер та обсяг, суб'єктний склад тощо. Розділ 3 «Місце та роль правових заборон у забезпеченні ефективності праворегулювальних процесів» містить три підрозділи. У першому з них п 3.1. «Правове регулювання суспільних відносин у контексті правообмежувальних засобів» зазначено, що регулювання суспільних відносин є одним із основних видів діяльності держави та її органів. Правильний вибір методу правового регулювання дозволить зменшити негативний вплив, усунути колізії, що можуть виникнути або що існували до прийняття нових нормативно-правових актів. Підрозділ 3.2. «Поняттєві різновиди та функціональні призначення правових обмежень» присвячений запровадженню аргументовано виправданих заборон та обмежень, що підтверджує свою дієвість не тільки теоретично, а й практично. Це пов'язано з тим, що заборони, обмеження дозволяють чітко встановити межі у правовідносинах, вихід за які тягне за собою передбачену відповідальність. У підрозділі 3.3. «Правові обмеження – об'єкт правоінструментальної методології дослідження» з'ясовано, що водночас правові обмеження необхідно розглядати як важливий елемент задіяння способів та інструментів для вирішення будь-яких соціально-правових завдань незалежно від цілей, які стоять перед їхнім вирішенням. У цьому контексті на особливу увагу заслуговує встановлення меж та кордонів регулювання суспільних відносин, щоб виділяти за специфічними ознаками ті чи інші відносини у цілі сфери та галузі, а у майбутньому ефективно їх врегульовувати завдяки галузевим правовим обмеженням.

2. The dissertation is the first in Ukrainian science of the theory and history of state and law to comprehensively study the legal principles established by law prohibitions and the limitations that arise from essential factors in regulation relations in society and are aimed at deterrence, as well as at warning destructive activities and maintaining a balance of interests. By providing a person with certain rights and establishing limits of rights, imposing duties, and prohibiting specific actions, the law helps delimit the sphere of personal desires and aspirations based on the interests of society. Section 1, "Theoretical and methodological principles of recognizing prohibitions as a method of legal regulation", contains two subsections. Subsection 1.1. "Prohibition and restriction issues - a relevant subject of modern law studies" established that the main goals of introducing legal prohibitions and restrictions in any society at any stage of its development coincide with the general goals of legal regulation. In a state governed by the rule of law, these legal means are designed to ensure the unhindered movement of subjects' interests in values, guaranteeing their lawful and fair satisfaction. In subsection 1.2. "Methodology of

research on legal prohibitions as an object of methodological reflection” noted that the issue of methodology in the study of prohibitory and restrictive means as a method of legal regulation does not exist autonomously. It is closely intertwined with issues of general legal methods, usually considered a theory of scientific knowledge, a system of methods, approaches, and means of knowledge or the study of them. In this regard, the worldview is a holistic set of dominant ideas about the world, the place and role of man, and the corresponding beliefs, ideals, and value orientations of people's cognitive and practical activities. Section 2, "General and theoretical characteristics of legal prohibitions", has three subsections. In subsection 2.1. "Historical prerequisites for the emergence and introduction of legal prohibitions" states that the use of legal prohibitions and restrictions in the sphere of influence on state power is recognized as one of the primary means of restraining the arbitrariness of power, an essential element of guarantees of compliance with the legal balance of statehood (ensuring a democratic system of the state). In subsection 2.2. "Legal prohibition as a method of protecting subjective rights and freedoms" is confirmed that legal prohibitions are only means used for various purposes to ensure one or another goal. Still, when we use this notion, it is necessary to consider all the "pros" and "cons" so that they contribute to achieving positive results. In subsection 2.3. we analyze the classification of legal prohibitions and argue that legal prohibitions in practical and theoretical aspects have a different form of expression, as well as a legal structure, thanks to which legal prohibitions can be divided into groups and justify specific classification requirements. The peculiarity of legal prohibitions, thanks to which they can be divided into groups, is the double establishment in regulatory legal acts of various branches of law, imperativeness, functionality, directions of action, the presence of application mechanisms, the structure and content of the legal prohibition, the nature and scope, the subject composition, etc. Section 3, "The Place and Role of Legal Prohibitions in Ensuring the Efficiency of Legal Regulatory Processes," is split into three subsections. The first of them, "Legal Regulation of Public Relations in the Context of Legal Restrictive Means," states that regulating public relations is one of the main activities of the state and its bodies. The correct choice of method of legal regulation will reduce the negative impact and eliminate conflicts that may arise or exist before the adoption of new regulatory legal acts. Subsection 3.2. "Conceptual varieties and functional purposes of legal restrictions" is devoted to introducing reasoned prohibitions and restrictions, confirming their effectiveness theoretically and practically. It is because prohibitions and restrictions allow you to establish boundaries in legal relations, the violation of which entails the stipulated responsibility. In subsection 3.3. "Legal restrictions - the object of legal-instrumental research methodology" it is clarified that at the same time legal restrictions must be considered as an essential element of using methods and tools to solve any socio-legal tasks, regardless of the goals that are set for their solution. In this context, establishing boundaries and boundaries for regulating social relations deserves special attention to distinguish certain relations in entire spheres and industries according to specific features and, in the future, to regulate them thanks to sectoral legal restrictions effectively.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Кельман Р. М. (2021a) Судова практика як безпосередній прояв реалізації верховенства права. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. 2021. Вип. 9. С. 36–44.
- 2. Кельман М., Кельман Р. (2021б) Принцип верховенства права в діяльності органів судової влади. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2021. № 3. С. 67–70.

(Особистий внесок: обґрунтовано інституційну та функціональну незалежність суду і суддів).

- 3. Кельман М., Кельман Р. (2021в) Верховенство права у сфері теорії і практики України. НІВ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Право. 2021. Вип. 12 (24) С. 57–67. (Особистий внесок: визначено соціальну спрямованість концепції верховенства права та відсутність єдності у його розумінні в Україні).
- 4. Kelman R., Tokarska A. (2021r) Semantic and etymological essence the concept of «prohibition». ISSN 2353-8406 Knowledge, Education, Law, Management. 2021. № 5 (41) vol. 2. P. 161. (Особистий внесок: досліджено семантико-етимологічну сутність поняття «заборона» в контексті правового регулювання).
- 5. Кельман Р. М., Токарська А. С. (2021д) «Заборона» як понятійний елемент правового регулювання. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. 2022. Вип. 11. С. 11–15. (Особистий внесок: визначено проблеми заборони як одного з методів правового регулювання у правозастосовній практиці).
- 6. Кельман Р.М., Кельман М.С. (2022а) Релігія – вагомий чинник правотворчого і правозастосовного процесів. Соціально-правові студії: науково-аналітичний журнал. Львів: ЛьвДУВС. 2022. Т. 5. № 2. С. 77–89. (Особистий внесок: визначено, що релігія й право попри різні цілі їх існування, виступають як ціннісно-нормативні системи у процесі регулювання відносин в суспільстві).
- 7. Кельман Р. М. (2023а) Природа правових обмежень. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Право. 2023. Вип. 79. Т. 1. С. 52–58.
- 8. Кельман М.С., Кельман Р. М. (2023б) Доктринальні підходи щодо розкриття поняття «правове регулювання». Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2023. Т. 10. № 3 (39). С. 13–20. (Особистий внесок: досліджено критерії виміру дієвості правового регулювання).
- 9. Кельман Р. (2023в) Заборона як метод правового регулювання під час пандемії коронавірусу в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2023. № 3 (39). С. 128–132.
- 10. Кельман М.С., Кельман Р. М. (2024а) Засади обмежень у правовому регулюванні. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. №2. С. 583–588. (Особистий внесок: проведено класифікацію обмежень та заборон і запропоновано їх умовно поділити на відповідні групи).
- 11. Кельман Р. М. (2024б) Правові обмеження – специфічний метод правового регулювання. Науковий вісник УжНУ. Право. Вип. 82. 2024. Ч. 1. С. 71–79.
- 12. Кельман М.С., Кельман Р. М. (2024в) Підходи щодо розуміння сутності та ролі правових обмежень. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. 2024. Вип.15. С. 10–19. (Особистий внесок: вивчено можливість обмеження прав людини в умовах воєнного або надзвичайного стану).
- 13. Kelman M., Kelman R. (2024г) Legal Prohibition as a Method of Limiting Political Power. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Частина перша. Юридичні науки. 2024 №3(43). С. 65–73. (Особистий внесок: обґрунтовано створення синтетичної теорії ефективності правового регулювання, яка б включала всі правові засоби та всі варіанти процесу правового регулювання у їх взаємозв'язку).
- 14. Kelman M., Kristinyak M., Andrusiak I., Panchenko S., & Kelman R. (2021e). The Influence of the Ruling Elite on Political Activity in the Conditions of Deconstructing the Essence of the Philosophy of Law. // WISDOM 2021, Vol. 1(1), P. 90–97. (Особистий внесок: визначено роль еліт у формуванні культурних норм та правових цінностей).
- 15. Кельман М. С., Кельман Р. М. (2021е) Основна проблема методології як технічної науки. Актуальні проблеми правового регулювання в Україні та країнах ближнього зарубіжжя: матеріали XI міжнародної науково-практичної Інтернет конференції (Львів, 28 грудня 2021 року) / відп. ред. П. О. Куцик. Львів: Растр-7. 2021. С. 145–148. (Особистий внесок: обґрунтована проблематика методології як технічної науки в умовах сьогодення).
- 16. Кельман М. С., Кельман Р. М. (2021ж) Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи попередження злочинності: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конф. (26 листопада 2021 року). Одеса : ОДУВС, 2021. С. 45–48. (Особистий внесок: охарактеризовані кримінально-правові,

заходи запобігання правопорушенням).

- 17. Кельман М. С., Кельман Р. М. (2021з) Методика викладання правничих дисциплін бакалаврам, магістрам, аспірантам XXI століття має опиратися на цінності. «Актуальні проблеми юридичної науки та практики в XXI столітті»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Рівне, 18-19 березня 2021 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Рівне: Видавничий дім «Гельветика». 2021. С. 23–29. (Особистий внесок: досліджено співвідношення методології, методики та способів у загальнотеоретичному правознавстві).
- 18. Кельман М.С., Кельман Р. М. (2021и) Генеза історичних передумов виникнення правових заборон. Сучасне право в епоху соціальних змін: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції. Національний авіаційний університет (Київ, 26 лютого 2021 року). Тернопіль: Вектор, 2021. С. 78–82. (Особистий внесок: досліджено появу правових заборон у період формування державних інституцій).
- 19. Кельман Р. М. (2022б) Дискусійність у розумінні трактування поняття «заборона». Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 2 червня 2022 року). Львів: вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2022. С. 45–46.
- 20. Кельман Р. М. (2022в) Філософія обмежень. Парламентаризм в Україні та країнах Європи: історико-правова ретроспектива і сучасність: матеріали 14-ої Всеукраїнської наукової конференції. Вип. 14. ІППО НУ «Львівська політехніка». Львів: Л-Прес, 2022. С. 23–24.
- 21. Кельман Р.М., Кельман М.С. (2022г) Нові підходи до юридичної методології. Евристично-правовий потенціал філософсько-освітніх ідей представників Львівсько - Варшавської школи (1895–1939 рр.) та Віденського гуртка (1922 р.): збірник наукових праць за матеріалами I Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 27 жовтня 2022 року) / відпов. за вип. В. Б. Ковальчук; упоряд. Н. А. Гураленко, І. В. Карівець, С. С. Сливка, А. С. Токарська. Львів: «Видавництво «БОНА»», 2022. С. 45–46. (Особистий внесок: визначено місце та роль методології у науковому пізнанні).
- 22. Кельман Р.(2022д) Метод прогнозування та аксіологічний підхід у дослідженні правових заборон (а також правових обмежень). Конституціоналізм в умовах війни: збірник матеріалів учасників Четвертої міжнародної науково-практичної конференції. Національний університет «Львівська політехніка» (Львів, 23 вересня 2022 року). Львів, 2022. С. 34–35.
- 23. Кельман Р. М., Кельман М. С. (2023г) Методологія як категорія науки та культури. Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи: збірник матеріалів учасників Шостої міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 25 листопада 2022 року). Львів, 2023. С. 126–129. (Особистий внесок: досліджено методологія як категорію науки та культури).
- 24. Кельман Р. М. (2023д) Право як масштаб, міра свободи, і водночас властивість та необхідність її обмеження в умовах війни. Сучасний конституціоналізм та євроінтеграційні процеси в Україні: збірник матеріалів учасників П'ятої міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 22. вересня 2023 року). Львів, 2023. С. 128–131.
- 25. Кельман Р. М. (2023е) Правові заборони та обмеження як гарантії захисту суб'єктивних прав та свобод. Незалежність України: права людини та національна безпека: збірник матеріалів Четвертої міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 12 квітня 2024 року). Національний університет «Львівська політехніка» / упоряд. проф. Л. В. Яромол, Я. С. Олійник. Київ: КНТ, 2024. С. 238–240.
- 26. Кельман Р.М. (2024д) Зв'язок між правами та обов'язками людини в умовах глобалізації. Сучасні загрози миру в Європі: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції.(Львів, 25 жовтня 2024 року) Національний університет «Львівська політехніка»; упорядн.: проф. Ковальчук В.Б., проф. Мельниченко Б.Б. Львів: ПП «Видавництво «БОНА»», С.109–110.
- 27.Кельман Р.М. (2024е) Право на охорону баз даних: європейська практика. Сучасний конституціоналізм та євроінтеграційні процеси в Україні: збірник матеріалів учасників Шостої міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 22 листопада 2024 року). 2024. С. 223–227.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U000285

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Токарська Антоніна Семенівна

2. Antonina Tokarska

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.12

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Луцький Роман Петрович

2. Roman Lutskyi

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Університет короля Данила"

Код за ЄДРПОУ: 24684167

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 35, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Куракін Олександр Миколайович
2. Oleksandr Kurakin

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Запорізька політехніка"**Код за ЄДРПОУ:** 02070849**Місцезнаходження:** вул. Жуковського, буд. 64, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69063, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Остапенко Олексій Іванович
2. Oleksii Ostapenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Львівська політехніка"**Код за ЄДРПОУ:** 02071010**Місцезнаходження:** вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Гарасимів Тарас Зеновійович
2. Taras Harasymiv

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.12**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Львівська політехніка"**Код за ЄДРПОУ:** 02071010**Місцезнаходження:** вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Софінська Ірина Дмитрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Софінська Ірина Дмитрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Жаровська Ірина Мирославівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна